СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXX. Число 293. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 18. грудня, 1922.

VOL. XXX. No. 293. Jersey City, N. J., Monday, December 18, 1922. THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ПОСТУПОВИЙ БЛЬОК ПОЧИНАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ УРЯДУ

ВАШІНГТОН, 15. грудня. — Сенатор Ла Фолет, голова недавно утвореного Двопартійного Поступового Бльоку, виголосив нині в сенаті підчас дебати над законопроектом про допомогу для корабельних підприемств промову, в котрій заповів републиканській адміністрації завзяту боротьбу.

Бесідник звернув увагу, що американські виборці підчас послідних падолистових виборів заявилися проти корабельного закона, та що старання уряду переперти закон мимо сего є так само неконституційні, якби були неконституційна намова англійського парляменту зі сторони англійського короля не звертати уваги на волю народа, висловлену підчас виборів. Сенатор заповів, що наколи адміністрація не відкличе свого проєкету. Поступовий Бльок буде старатися о відкликанне його як найскорше.

Межи инчим Ла Фолет закинув, що головним махером коло ухвалення корабельного закона є голова федеральної корабельної ради Ласкер. Ла Фолет накинувся на нього острими словами, закидаючи йому, що минувшого року Ласкер старався зискати на свою сторону Самуела Ґомперса, голову Американської Федерації Праці, роблячи йому „безвстидну пропозицію", яку Ґомперс з обуренням відкинув.

З ПРОЦЕСУ ЗА МАСАКРУ СКЕБІВ

МАРІОН, Илинойс, 15. грудня. — Підчас третого дня росправи проти пятьох робітників, обжалованих за участь в кровавій масакрі скебів, нанятих вуглевою компанією підчас страйку минувшого червня в Герині, свідки описували події дня, смертельний похід пійманих скебів, їх ловленнє, розстріли та похорони. Свідки роспізнавали підсудимих яко таких, що в день подій мали при собі оружжя, але ні один свідок не міг пригадати собі, щоби бачив котрого обжалованого в самім акті стріляння. Одного обжалованого ніхто не бачив з оружжем в руці.

Межи свідками був також Доналд М. Ювинґ, кореспондент одної шикаґовської ґазети, котрий пізнав обжалованого Ґрейса, як того, що з рушницею в руці не дав йому принести води одному тяжко раненому скебови. Ґрейс мав копнути раненого та сказати: „Тут води не дістанеш."

З КРОВАВОЇ БІЙКИ З „МУНШАЙНЕРАМИ"

ЛЕКСИНГТОН, Кентакі, 15. грудня. — Підчас оружної бійки межи прогибіційними агентами та „муншайнерами" коло одної гірської хатини в повіті Меніфі згинули нині: федеральний прогибіційний агент Гай Ковл та „муншайнер" Коб Болард,

Битва була вислідом попередних битв межи федеральними агентами та „муншайнерами", в котрих згинули два аґенти. В отсій битві взяло участь 20 федеральних аґентів. Вони оточили хату, в котрій мав скритися Болард. Ковл, з рушницею в руках, став підходити до входу; коли вже був які три кроки від дому, з хати роздався вистріл і тіло Ковла впало на землю коло порога. Двері отворилися, і руки невидних мущин затягнули тіло до середини. Тоді федеральні агенти оточили дім з усіх сторін та стали підходити немов до атаки. По якімсь часі з хати вискочив мущина, котрого агенти взяли за Чарлса Боларда, і старався збігти в долину, де на нього відай ждав кінь. Агенти стрілили до нього і ранили його тяжко в плечі. Тимчасом агенти вломилися вже до хати і там найшли лежачі поприсебе тіла Ковла та Боларда. Болард дістав постріл в голову.

Боб Болард був провідником „муншайнерів" кентакських гір, і тому прогибіційні агенти сподіються, що зі смертю ваважка розібється його банда.

АМЕРИКАНСЬКІ ҐАЗЕТИ ПОЗИВАЮТЬ ЛОЙДА ДЖОРДЖА

НЮ ЙОРК, 15. грудня. — Дві американські ґазети, а саме: „Ню Йорк Таймс" та „Шикаґо Трибюн" постановили пізвати Лойда Джорджа до суду за відшкодованнє на основі зломаного контракту.

Процес являеться вислідом контракту, який обі згадані ґазети спільно зробили з Лойдом Джорджом, тоді коли він був ще премієром Англії, а на основі котрого Лойд Джордж мав написати свої спомини та оголсити їх в двох згаданих ґазетах. Лойд Джордж мав дістати за се 40,000 фунтів штерлінгів (майже 200,000 долярів), з чого 4,000 фунтів мало бути виплачених зараз. Лойд Джордж мав заявити, що він вже почав свої спомини писати, так що потрафить скінчити їх за які два роки, якщо він далі стане міністром або скорше, коли зречеться уряду. Як відомо, він був примушений уступити з премієрства; однак, як кажуть згадані ґазети, він не взявся сейчас писати їм спомини, але зробив умову зі синдикатом ґазет Герста писати для нього статті через які два роки. З огляду на те, „Таймс" та „Трибюн" вважають, що Джордж поломав зроблену з ними умову та позивають його в суд.

ПОЧТОВІ ПОТРЕБИ

ВАШІНГТОН, 14. грудня. — Ґенеральний постмастер вислав до спільної почтової комісії палати послів та сенату листа, в котрім виказує, що наслідком занедбання конґресу ухвалити урядови гроший, потрібних на будову почтових будинків, уряд мусить наймати доми з великими стратами.

З ДІЯЛЬНОСТИ „ТОВАРИСТВА ПОМОЧИ ПИСМЕННИКАМ"

Відчуваючи нужду українських письменників в Европі та бажаючи запомогти їм в отсі найтяжчі часи, гурток щирих українських громадян в Трентоні, Н. Дж., основали „Товаристо Помочи Письменникам". Мимо сього, що товариство не дістало покищо від української суспільности в Америці такої піддержки, на яку воно заслугує, та мимо сього, що досі майже виключно трентонська громада підпирала діяльність товариства, товариство вже розвинуло досить поважну діяльність. З невеликих лепт, зібраних з одної місцевости, вони вспіли вислати вже підпомоги цілому рядови українських письменників, а то: Б. Лепкому, О. Кобилянській, Поліщукови, Олесеви та В. Бузиновському.

РОЗКАЯНИЙ ДЕФРАВДАНТ

Федеральний суд в Чарлстон, Вест Верджінія, розбирав справу Гомера Діна, котрий в 1914. роції був віцепрезидентом Першого Національного Банку в Сатон, Вест Верджінія, і втік в час державної контролі. Ся контроля виказала була великі спроневірення в банку, і проти утікача росписана була судова росправа, на якій його мала судити за 17 провин.

Мимо пошукувань агентів департаменту судівництва Діна не найшли. А сього року в червни хтось доніс, що Дін живе під прибраним іменем та що він має дуже добрі заробітки яко продавець одної великої фірми. Розведене слідство показало правдивість донесення, і Діна арештовано. На росправі проти нього показалося, що Дін зі своїх зарібків віддавав гроші людям, котрі потерпіли через його мальверзації в банку, так що на росправі його можна було засудити лишень за невідданнє півтретя тисяч долярів. Що більше, підприємство, для котрого Дін тепер працює, мало до нього таке довіре, що воно заявило свою ґотовість дати Дінови відпустку з роботи на такий час, який буде потрібний для відсидження кари.

На основі таких фактів визначив Дінови найнизчу законом дозволену кару за такий злочин, себто 1 рік та 1 день тюрми. Рівночасно суд прихилився до просьби пізваного та заборонив видавати імя фірми, в котрій Дін робить, та його нове, прибране імя.

ВИЛСОН ПОКИДАЄ АДВОКАТУРУ

Бувший президент Вилсон розвязав свою адвокатську спілку зі своїм колишнім премієром кабінету Колбі. Причиною розвязання спілки має бути те, що Вилсон прийшов до переконання, що він взагалі не повинен займатись адвокатурою, бо підчас його практики йому часто приходилось братися процесувати американський уряд і то за справи, доконані за його власного президентовання.

ПРОЦЕС ЗА МАЄТОК ДЕЗЕРТИРА-МІЛІОНЕРА

Межи урядом так званого федерального опікуна маєтків чужинців, що в час війни заряджував маєтками горожан ворожих держав, веде вже від кількох місяців процес проти відомого філяделфійського міліонера Ґровера Клівленда Берґдоля, котрий втік з американської тюрми до Німеччини. Опіку чужинецької власности хоче ще й тепер заряджувати маєтком дезертира, який варта коло три чверти міліона, на тій основі, що він став горожанином німецького стейту Бадену. Адвокати міліонера процесують уряд на тій основі, що Берґдол, хоча став дезертиром, втратив прав американського горожанства.

Статочне переслуханнє в тій справі має відбутися дня 14. марта слідуючого року.

САМОГУБСТВО В ЗОЛОЧЕВІ

На цвинтарі в Золочеві найдено труп невідомої жінки, котра як доказано поповнила самовбивство випивши трутину.

КАРАЮТЬ ВЛАСТИТЕЛІВ ДОМІВ ЗА НЕОПАЛЕННЯ МЕШКАННЯ

В нюйорських судах відбуваеться сими днями цілий ряд росправ проти властителів домів, за переступленнє стейтового закона, приказуючого властителям давати опал своїм комірникам. В четвер один суддя наложив на чотирох обвинених кару по 100 долярів на кождого.

ЗАТРОЄНІ КАРТОФЛІ

В місті Брендоні, Тексас, захоріла на тяжке затроєннє ціла родина фармера Флечера. Розведене слідство показало, що члени родими затроїлися картофлями, котрі попереднього дня стояли цілий день на возі, бо всі ще не зварені картофлі, полишені на возі, були теж затроєні.

Поліція сейчас постановила розслідити виновника. За ним пущено в погоню гончі собаки.

СМЕРТЬ ДОЧКИ АДАМА МІЦКЕВИЧА

Дня 26. листопада в Парижі померла дочка Адама Міцкевича Марія Ґурецка.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ДО ВСІХ ХВ. БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ, СЕСТРИЦТВ ТА ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Згідно із ухвалою 15-ої Головної Конвенції як рівнож і референдум всіх членів, ухвалено видати календар на рік 1923-тий по ціні 30 центів для члена. Календар вже готовий і сего тижня зачинаесь висилка до всіх відділів. Обовязком кождого секретаря буде роздати всі календарі для членів і сколектувати по 30 центів за примірник. Всі гроші мають бути заслані до канцелярії У. Н. Союза разом з прочими рахунками в місяцю грудни с. р. З огляду що се послідний місяць в році проситься вирівнати всі рахунки щоби не переносити жадних довгів на слідуючий рік. Так само проситься всіх ПП. Секретарів старатись вислати всі викази та рахунки найдальше з кінцем 30-го грудня с. р. щоби можна викінчити всякі праці вчас та приготовити справоздання для контролі нашої і державної.

Роман Слободян, гол. фін. секретар.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ГАРВІ ОСТЕРІГАЄ ФРАНЦІЮ ПЕРЕД НАЇЗДОМ НА НІМЕЧЧИНУ

ЛОНДОН, 15. грудня. — Американський амбасадор у Великій Британії, полковник Джордж Гарві, заявив французькому премієрови Раймондови Пуанкаре, що якби Франція напала на Німеччину за „воєнні відшкодовання" і заняла своїм військом углеву долину Рур, то се викликало би в Америці більше ще неґодованнє аніж в Англії.

Амбасадор аҐрві тепер хорий і лежить в ліжку. Але як тільки подужає, виїздить на короткий час до Америки для обговорення пильних питань міжнародньої політики з президентом Гардингом і державним секретарем Гюсом.

Він, як кажуть, має взяти участь у дискусії над помочию для Німеччини, аби могла дати Франції яке відшкодованне.

Він має виїхати до Америки 23. с. м.

ВІСТКА ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ПОЗИЧКУ НІМЕЧЧИНУ

БЕРЛІН, 15. грудня. — Вістка про намірену позичку в Америці для Німеччини вплинула корисно на німецьку публику, яка досі не виділа виходу з теперішнього скрутного фінансового й економічного становища вітчини.

КАМЕНЄВ ГОЛОВОЮ ЛЬОКАЛЬНОГО СОВЄТА

МОСКВА, столиця Московщини, 15. грудня. — Місцевий московський совєт вибрав Леона Каменева, шваґра Леона Троцького, своїм головою.

Потім совєт видав відозву до робітників світа в справі потреби світової суспільної революції.

ПЕРШИЙ ФАЙТ ПОСОЛКИ ПАНІ ЕСТОР З КОНСЕРВАТИСТАМИ

ЛОНДОН, 15. грудня. — Нині мала пані Ненсі Естор, родом Американка, членка британського парляменту, перший файт з консервативними послами.

Вона промовляла на зібранню національного союза юніоністів (консерватистів) і сказала, що правительство винно, що так сильно і скоро зростає соціялізм в Англії, бо воно не дбає про робітничу клясу. Реакційний консерватизм, казала вона, таксамо небезпечний для краю як і большевизм. Ті, що живуть найменьше у двох домах, не розуміють тих, що мусять жити в двох кімнатах.

На се піднеслись протести зі сторони консерватистів. Вони кричали: „Сідай"! „Вертайся до Америки". Але пані Естор крикнула до них: „Шат ап!" і говорила далі.

ПУАНКАРЕ ЩЕ РАЗ ЗДОБУВ ДОВІРЄ У ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПАРИЖ, 15. падолиста. — Французький премієр Пуанкаре знова здобув заяву довіря у французькому парляменті.

При голосованню над довірєм для нього з нагоди вияснення становища французького правительства до справи німецького воєнного відшкодовання за довірєм для нього заявилось 512 послів, а проти лише 76 послів.

ПЕРШИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК В АНГЛІЇ ВІД СКІНЧЕННЯ ВІЙНИ

БЕРЛІН, 15. грудня. — Нині відлетів відсі до Лондону перший літак від часу закінчення світової війни.

НОВИЙ АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЄГАТ У ВАШИНГТОНІ

ЛОНДОН, 14. грудня. — З Риму сповіщають, що папа римський іменував нового апостольського делеґата на місце Бонцана, котрого іменував кардиналом в Римі.

Новим апостольським делеґатом до Вашинґтону є монсіньор Пієтро Румасоні Біонді, архиепископ з Діоклеї.

ІТАЛІЙСЬКА ВЛАДА УВЯЗНИЛА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОМІСАРЯ ЗІНОВЄВА

РИМ, столиця Італії, 14. грудня. — Тутешній дневник „Джорнале д'Італія" повідомляє у нинішньому виданню, що італійська влада арештувала московського большевицького комісаря Зіновєва в Больоні.

Зіновєв прибув до Італії для переговорів з італійським правительством у справі плянованого італійсько-російського торговельного договору, але тимчасом з невідомих досі причин опинився в італійській тюрмі.

ЩЕ ДРУКУЮТЬ

БЕРЛІН, 12. грудня. — В першому тижні сього місяця німецька влада видрукувала нових банкнотів на суму 92,800,000,000 німецьких марок.

ВЕЛИКА СТУДІНЬ В ІТАЛІЇ

РИМ, столиця Італії, 12. грудня. — Італію навістила нечувана студінь. Вночі замерзло в Римі 5 осіб на смерть.

З других італійських міст доносять про такісамі випадки. Апенінські гори цілком вкриті снігом. Голодні вовки зійшли з гір на доли і нализли на міста і села. Тепер можна вже їх стрінути аж під Римом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і загранецю.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТЕСТУЙМО!

З кождих зборів треба висилати протест. Тимразом висилати протести писменно або телеграфічно яко нічну телеграму на руки посла чи сенатора зі свого округа. Коли хто висилає листом, то нехай вважає на форму. Лист треба дати переписати на машині дуже старанно. Взірці телеграм, котрі можуть бути перемінені на листи, містимо на іншому місці нашої часописі. Очевидно, се лише взірці. Кождий інтелігентний громадянин може самий уложити телеграму, яка відповідає потребі. Імена сенаторів та конгресменів знають на почті в кождій місцевости.

Сама телеграма була би ще не вистарчаючою, якби її не підперти ще й іншими документами. Тому добре буде висилати до сенаторів і конгресменів ще окремо на машині старанно переписаний „Апель до цивілізованого світа", підписаний найвизначнійшими нашими патріотами з Галичини, який нині подаємо в англійському перекладі. В той спосіб кождий конгресмен і сенатор буде добре ознакомлений з терпіннями українського народу в Галичині. Можна також висилати до них сей апель окремо, на другий тиждень. В той спосіб одно і друге взаємно доповниться. Коли хто має ще яку добру раду, нехай напише її до газет, або до Обеднання.

Отже позір, українські громади! ВСІ ДО ПРОТЕСТУ!

ДЕКЛЯРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ ВОЛИНІ, ХОЛМЩИНИ, ПІДЛЯША І ПОЛІССЯ,

ПРОГОЛОШЕНА НА ІНАВГУРАЦІЙНИХ ЗАСІДАННЯХ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ І СЕНАТУ У ВАРШАВІ, ДНЯ 23. ПАДОЛИСТА, 1922.

Ми представники українського народу Волині, Холмщини, Підляша і Полісся, вступаючи вперве до сойму польської річипосполитої, вважаємо нашим обовязком зложити отсю деклярацію:

Волинь, Холмщина, Підляше і Полісся, землі корінно українські, від X. століття входили в склад Київської Української Держави; року 1199 зединились з Галичиною в Галицько-Волинське князівство, яке від 1256 р. носило титул королівства; в 14-ому століттю перейшли як автономні території до Великого Князівства Литовського і Королівства Польського; в 17-ому століттю належали частинно до козацької Української Держави; по занепаді Української Держави і по поділах Польщі перейшли до Російської Держави; при розпаді Російської Держави 1918 р. зединились наново з Українською Державою в Києві. Ходом военних подій років 1919-1921 сі землі були відірвані від матерного пня і без засягнення згоди корінного українського населення віддані у звязь з Польщею рижським договором, непризнаним европейськими державами.

Згідно з волею всього українського народу, яку він проявив у вікових змаганнях за свою державність та згідно з волею населення наших земель, ми представники Волині, Холмщини, Підляша і Полісся, заявляємо перед усім світом, що МЕТОЮ НАШИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ВВАЖАЄМО УТВОРЕННЄ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ЗЛОЖЕНОЇ З УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Рахуючися з фактичним станом часової звязи з польською республикою, ми представники Волині, Холмщини, Підляша і Полісся, заявляємо готовість до співпраці з польським народом і всіми іншими народами, які іходять у склад польської республики під такими умовами:

Істнуюча сьогодня польська республика, яко держава національно не одноцільна, має бути перебудована в такий спосіб, щоби кождий нарід, що входить в склад на основі істнуючого фактичного стану, особливо український нарід на Волині, в Холмщині, на Підляшу і на Поліссю, мав повну спроможність і правно-державне забезпечення свого національного розвитку у всіх напрямах.

З БАЛЮ $100 НА НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Сестрицтво Непорочного Зачаття у Вунсакет, Р. Ай., пересилаючи до Галицької Місії у Вашингтоні, Н. К., 100 долярів на Фонд Негайної Допомоги, пише:

„Щоби трохи розвеселитись, а знова при забаві не забути на тяжке горе, яке тяжить над нашим Рідним Краєм, наше Сестрицтво Непорочного Зачаття устроїло баль, з якого весь дохід призначено на Негайну Допомогу. Українське товариства св. Стефана в Менвіл, Р. Ай., відступило на ту гарну ціль даром Народний Дім, о. Юрій Крупа заохотив щирими словам до участи, українська банда гарно програвала, славне товариство „Запорожська Січ" прибуло громадно і щиро підперло нас своїми лептами, численні гості не пожалували центів, а сестриці наші не жаліли знову труду, щоб усі були задоволені.

Забава випала прекрасно, настрій був патріотичний, а чистого доходу було сто долярів.

Тішимось, що наша громада, навіть і при забаві достроілась до тяжкої хвилі, яку тепер переживає старий край. Також віримо, що такі бали устроять у себе і другі українські громади, а коли нас перевисшать жертвою, ми будемо тому від щирого серця тільки раді.

ЗА УРЯД СЕСТРИЦТВА:
М. Лемішка, Розалія Борис.

ПОЛЬСЬКІ ЗАХОДИ ПОЗБАВИТИ ГАЛИЦЬКИЙ УРЯД ЛЕҐАЛЬНОСТИ ПЕРЕБУВАННЯ У ВІДНІ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Польський уряд стараючись всяким способом зменшити значіння виступів Галицького Уряду на міжнародній арені, розпочав недавно серіозні заходи перед Австрійським Урядом, щоб позбавити Галицький Уряд права леґального існування у Відні. Для осягнення своїх ганебних цілей Польський Уряд хоче скористатися нагодою заключення під сю пору польсько-австрійської торговельної умови. Користуючись трудним економічним положенням Австрії, яка потрібує довозу з Польщі деяких харчових засобів і нафти, Ляхи ріжними обіцянками роблять пресію на Австрійський Уряд, щоби він перестав вважати надалі Галицького Уряду. В торговельній умові Австрійський Уряд ще не зобовязався на сповнення тих польських вимог — тай ся справа остаточно може бути вирішена лише австрійським парляментом — мимо того Ляхи, через прихильних собі впливових урядовців австрійського міністерства закордонних справ, починають уже шкодити Галицькому Урядові, а зглядно його посольству у Відні. Справа щене дійшла до отвертих і рішучих переговорів між Галицьким і австрійським урядом, але австрійське міністерство закордонних справ вже виявило готовність прислужитися Польщі.

Галицьке посольство з гідністю і тактом заховує своє становище супроти дотеперішних польських інтриг і супроти злих намірів австрійського міністерства закордонних справ. Можна надіятися, що публична опінія в Австрії, як і впливові сили політичні й громадські діячі не стануть по стороні тих австрійських прислужників Польщі, що ради мнимих матеріяльних вигод для Австрії від Польщі, хотіли би одмовити Галицькому Урядові в законній і давно заслуженій гостинности! Однак австрійським міністерством закордонним справ фактично керують ті урядовці старої Австрії, які шукають для себе вигідного „анґажементу" у ворогів українського народу: Ляхів і большевиків. Під покришкою забезпечення державних інтересів Австрії, ті діячі чорної доби багато вже нашкодили Наддніпрянщині признанням сего року окупантів-большевиків, а тепер, як бачимо, намірюють нанести школу Галичині Україні визнанням Ляхів. Старі австрійські бюрократи з міністерства закордонних справ що на диво залишились на своїх посадах при новім демократичнім устрою, зберегли той варварський погляд на український народ, що він мусить бути лише дійною коровою для Австрії, — а також і для них. Вони зовсім не хотять рахуватися ні з сучасним положенням Галичини, ні з дійсними інтересами Австрії до Галичини в майбутнім; вони, вкінці, не вірять в довговічасове істнування австрійської держави і стараються як найбільше скористати з теперішнього свого службового положення. Як не дивно, але і одповідальні члени австрійського Уряду в більшости теж далекі від розуміння визвольної боротьби українського галицького народу і живетевих завдань його уряду. Вони надто узько дивляться на сучасні події в Галичині і своє заінтересовання до України ставлять перш усього в залежність від тих матеріяльних користий, які як вони мусять говорити: моглаб мати Австрія від України, чи Галичина не в будучині, але тепер.

При цих обставинах Галицькому Урядові доведеться затратитит не мало сил, щоб забезпечити надалі своє правне положення у Відні.

Так по іронії лихої долі, Австрія мимо змагань деяких діячів культури й освіти, — все ще лишається: мачухою для Українців, а приятелькою Ляхів!

Відень, 30. падолиста, 1922. А. М.

СТЕПАН МЕЛЬНИЧУК
ПЕТРО ШЕРЕМЕТА
РОМАН ЛУЦЕЙКО
ВАСИЛЬ КРУПА

СМІЛІ І ХОРОБРІ БОРЦІ-ГЕРОЇ ЗА ВІЛЬНІСТЬ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ, ЗГИНУЛИ З РУК ЛЯЦЬКОГО КАТА. НАЇЗНИКА НА РІДНУ ЗЕМЛЮ ЇХ БАТЬКІВ. МАТЕРИЙ. БРАТІВ І СЕСТЕР.

ЇХ БРАТТЯ І СЕСТРИ НА ВІЛЬНІЙ ЗЕМЛІ АМЕРИКАНСЬКІЙ ПЕРЕСИЛАЮТЬ НА ЇХ МОГИЛУ В ЗАКУТОМУ РІДНОМУ КРАЮ ТЕРНОВИЙ ВІНОК. ВІЧНА І СЛАВНА ЇМ ПАМЯТЬ!

ЯЧМІНЬ.

Син.

Скажи мені, будь ласкав, тату,
Чого ячмінь наш так поріс,
Що колосків прямих я бачу тут багато,
А де-які зовсім схилилися униз,
Мов ми, неграмотні, перед великим паном,
Мов перед судовим на стійці козаки?

Батько.

Оті прямії колоски
Зовсім пустісінькі, ростуть на ниві даром;
Котрі-ж поклякнули — то Божа благодать:
Їх гне зерно, вони нас мусять годувать.

Син.

Того-ж то голову до неба зволить драть
Наш писар волосний, Онисько Харчовитий!
Аж, бачу, він...

Батько.

Мовчи! почують — будеш битий.

Евген Гребінка.

ПО ПОЛЬСЬКИХ ВИБОРАХ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Вибори до варшавського сойму а радше їх результат — відзначається сим, що цілком зістали зметені партії осередка — то є центрова Скульського і група „конституційної праці", де були головно бувші члени віденського „польського кола".

Клерикально - вшехпольська „хена" позискала вправді найбільше число мандатів, але більшости не має. Її заходи, щоби злучитися з людовцями не удалися, бо Вітос відновів їм: „Підчас виборчої агітації ви нас представляли як найбільших драбів. Де-ж вам випадає тепер з такими драбами лучитися?"

Вітос вже видвигнув кандидатуру Пілсудського на президента польської республики і тим самим сей вибір вже запевнений. Се для української справи не конче добре, так як взагалі некорисним є, коли на чолі противників стоїть розумний чоловік.

Виборчі штучки, яких допускалися у Сх. Галичині польські власти, щоби за всяку ціну вибрати бодай пару українських — ренеґатів послали до сойму — дались відчути передовсім польським пепеесовцям (соц.) котрі через се не узискали ані одного мандату в окрузі виборчім Станиславів. Се дуже їх розлютило і тому у своїм львівськім органі „Дзенник людови" помістили вони ось яку допись зі Станиславова:

„На приказ воєводи Юристовського переведено у нас перед виборами масові арештовання Українців і то навіть найспокійнійших людей.

У тюрми загнано тисячі української інтеліґенції. Навіть людей, що були знані зі своєї льояльности увязнено на перший-ліпший донос, що вони є членами української боївки.

Ми мусимо ствердити, що случаї аж в одним случаю не причутили до внесення обжаловання, а то прямо тому, бо арештовані Українці були — цілком невинні.

Арештовання переправаджувано так, мов би яку „рацію" на проституток. Певної, означеної ночи позамикано вулиці по містах і селах військом, а потім витягано силою означені жертви (Українців) з домів та запроторювано до тюрем.

„Очистивши" в сей спосіб виборчий терен, — власти приступали до виборів. Як відбувалося голосованнє, і де то голосовано на „хліборобів" (укр. зрадників) — нам невідомо. Будь що будь треба дуже сумніватися, щоби сі масові арештовання на приказ воєводи зробили на людність добре враження.

„Та ми тут хочемо зайнятися справою виборів взагалі. Особлившої уваги є достоїн факт, що в чисто українських селах голосовано на лісту ч. 8, то є на вшехпольську „Хену". Після вістей, які маємо з чисто гуцульської Косівщини, явились в тамошних, чисто українських селах в день перед виборами сильні відділи війська, а за ними прибули також урядники воєвідства і ще якісь инші індівідуа вбрані по цивільному. Ті урядники заявили селянам що „п. Пілсудський наказав всім масово явитись до виборів", а коли би Українці сего не послухали, то військо лишиться в громаді і буде стояти в ній і на її кошт аж до весни. А коли Українці навіть помимо такої грозьби не хотіли іти до голосовання і стерроризувати себе не дали, то ті чужі цивілісти почали іменем місцевих людей брати участь у голосованню. В сей спосіб „роблено вибори" в українських селах від 5. (призначеного на вибори дня) аж до 9. падолиста! Доперва аж 11. падолиста змогли комісарі в сей спосіб „віддані голоси почислити".

Дальше обчислює „Дзенник людови", що посіпаки Юристовського дочислили на лісту „Хени" 15.000 українських голосів, та дальше каже:

„Сей Юристовський не повинен під жадним услівєм лишитись далі на своїй посаді, а його злочини мусять бути безумовно відповідно покарані. І ми не сумніваємося, що соц. дем. посли зажадають предложення виборчих актів та постараються о се, щоби виновники не ходили собі безкарно самопас. Юристовський зрабував польським робітникам соймовий мандат, і ми вже сего допильнуємо, щоби з уваги на сі нечувані надужиття виборчі — вибори зі станиславівського округа зістали уневажнені".

Ось таке пишуть польські пепесовці, до котрих належить між иншими і львівський посол Гавзнер, один з найбільших і найзаїльних Русиноїдів. Та ми не віримо, щоби в Польщи коли небудь уневажнено вибори задля надужить польських властей! Такого ще світ не бачив, тай не побачить! Виборчі шахрайства на річ польських урядових хрунів українського походження бульби так легко польським властям не вдались коли би не оден промах тактичний з української сторони. Постановляючи абстиненцію від виборів, Українці повели її так далеко, що зреклися також участи в виборчих комісіях. Через то позбавили самі себе всякої контролі над сим, що в тих комісіях ділялося. Коли би були Українці в тих комісіях, сиділи були би певно Поляки не могли нафабрикувати тільки українських голосів і бульби й тих пять хрунів послами не вийшло. Сему було тим легше перешкодити, що польські партії були розбиті і кожда голосувала за собою, а Жиди мали таку свою осібну національну лісту. Жидам дехто закидує, що вони нас зрадили беручи участь у виборах, але їх провідники оправдуються тим, що коли би вони були не поставили своєї національної лісти, то бульби т. зв. польські Мошки як Левенштайн, Равх та другі поставили свою, а маса жидівська під напором старостів однако бульби пішла голосувати.

З організованих партій українських не взяла взагалі жадна участи в виборах, а поголоски про участь „селянсько-радикальної партії" та посла Павла Лаврука суть неправдиві. А повстали вони з ось якої причини: був в селі Іспасі коло Коломиї молодий парубчак Ів. Стовпюк, котрий в будний день гак правда не „ягнята за селом" як Шевченко, але менше поетичні звірята, а неділями промовляв нераз на зборах та вічах. Посол Павло Лаврук побачив, що се талановитий хлопчина і післав його до української гімназії в Вишниці на Буковині. Коли вибухла війна, Стовпюк вступив до У. С. С. і декувався десь при санітетах, та здав у Відні воєнну матуру і тамже скінчив оден рік торговельної академії. Потім пустився він на ріжні спекуляції, а поводився так некоректно, що академічне товариство „Січ" виключило його зі своїх членів. На весну сего року виїхав він до краю та старався о концесію на книгарню в Коломиї. Ся обставина звела його з польськими властями і тоді то вирину-ла в него думка заробити добре і на них. Він пришов на-раз в посідання великих капіталів та розпочав на власну руку видавництво „Радикального Голосу" позискавши на відвічального редактора якогось Николу Лаврука. У свой газеті зачав він пропагувати дуже зручно хрунівську політику вступаючи против саботажі, підпалів і т. д. Тоді то появилась в пресі голос, що за ним криється **Павло Лаврук** і що він стоїть там, де кандидувати до сойму. В виду сего написав **Др. К. Трильовський, проживаючий у Відні, лист до Павла Лаврука, в котрім остерігав його перед кандидатурою яко національною зрадою та звернув його увагу, що може постигнути його доля Карашкевича, котрий власне тоді зістав підстрілений.** Так як др. Трильовський має невиразне писмо, то дав свій концепт до переписання одному знакомому і тоді доперва той лист вислав. Стовпюк дістав якимсь способом сей лист в руки, а зоглядівшися в почерку подібности з почерком Д-ра Кузьмича з Коломиї вніс іменем Павла Лаврука до коломийського суду донос на д-ра Кузьмича, що той грозить Лаврукови смертю і т. д. В наслідок сего Д-ра Кузьмича заарештовано. Др. Трильовський, довідавшися про се, дав зробити тою самою рукою другу копію свого концепту і вислав її до коломийського суду, заявляючи, що інкрімінований лист від нього, а не від Д-ра Кузьмича походить.

Досі не знати чи коломийський суд випустив його на вільну стопу, а треба й се знати, що Стовпюк в своїм доносі закинув д-рови Кузьмичови, що він є головою української боївки в Коломиї.

Таке наваривши Стовпюк утік до Відня і тут дуже енергічно уникає зустрічі з яким би то не було Українцем.

Ось сумна історія молодої, впрочім дуже спосібної людини, що дала себе звести на хрунівську дорогу шелестося польських паперових маречек. Будь що будь на його сумлінню лежить відвічальність за смерть Василя Пігуляка, також селянина з Іспаса, чоловіка цілком спокійного і без хрунівських нахилів, котрого він всадив на лісту кандидатів польського „Визволеня" і то десь на третім місци так, що не було найменцих виглядів, щоби він і в найліпшім случаю вийшов послом! Але вже за сам факт кандидовання тайний суд український засудив його на смерть і вирок виконано, а виновник сего нещастя Стовпюк гуляє собі по Відні та забавляється за заробленi в такий легкий хоч кровавий спосіб польські марки.

Клим Обух.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Г. П. — Вибачте що не помістили цілого звіту, але не хотіли-б заводити непотрібної полеміки. Для „общого блага" треба забути неодно.

С. Я., Детройт, Миш. — Допись, про яку згадуєте, не займає ніяк дійсних патріотів, а хиба звертає увагу, що пора під теперішній час така странна, що требаби брати усьо деде поважніще. Це повинна зрозуміти і наша молодіж.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Сим повідомляється Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1923 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що сего місяця вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

4, 65, 142, 286, 170, 236, 7, 78, 1 (2 пакунки), 122, 141, 128, 138, 118, 126, 119, 117, 87, 121, 124, 98, 62, 72, 101, 89, 129, 93, 84, 88, 57, 59, 58, 64, 67, 61, 168, 74, 60, 181.

Всі повисше вимінені посилки зістали вислані почтою дня 15-го грудня (не експресом). Котрий би з висше згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висилання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

СПРАВЛЕННЄ ПОХИБКИ.

В дописі з Вудгейвен, Л. Ай., Н. Й., („Свобода" з 11. с. м.) зайшла помилка. Замісць чек ч. 3,351,133 на $40 має бути на $10.

ЩО ПИШУТЬ ПРО ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ?

Громадянин Онуфрій Гаврилів з Луміс, Н. Й., пише:

Даруйте мені, що не пишу українськими буквами, бо по українськи тільки вмію друковане читати. Не вчили нас, а тепер треба самому доучуватись.

Попередно вислав я 25 дол. для нашого Правительства на оборону Рідного Краю, а тепер засилаю ще 5 дол. і, дай Боже, щоби тими моїми центами підстрілено польського пугача на львівському ратуші.

Тримайтесь, Браття добре і не тратьте надії! Ще наш лев підійде і під львівський ратуш, а ляцька ворона опиниться під його ногами. Будьте певні, що свідомі українські робітники дадуть поміч нашим браттям в старому краю і нашому справедливому Правительству. Як тільки більшість американських Українців не буде ззаду приглядатись боротьбі в нашій Галичині, а буде слати тамтуди свої центи, то все буде гаразд.

Люди мене знають, що я бідний робітник, але помагаю, чим можу, не для хвали і не для слави, але ради доброї справи, яка нам всім Українцям, робітникам чи інтелігентам, рівно дорога.

Онуфер Гаврилів, Луміс, Н. Й.

ВИСЛІД ВИБОРІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ

І. ДО СОЙМУ.

Управнених	Голосувало	%	Не голосувало	%
2,054,000	763,900	37%	1,290,100	63%

II. ДО СЕНАТУ.

Управнених	Голосувало	%	Не голосувало	%
1,762,182	742,692	42%	1,019,489	58%

AN APPEAL TO THE CIVILIZED WORLD

The four years of military occupation of East Galicia by Poland has been a chain of ceaseless abuses and continuous oppression of the Ukrainian people.

Destruction of all cultural achievements of our nation; the devastating administration of natural resourses; the colonizing of the country by the foreign element; the converting of the Ukrainian schools into Polish; closing the doors of the Universities to the Ukrainin students; the dissolution of the Ukrainian cultural institutions; finalnally the continuous searching, arresting, imprisoning, and persecution;—those are the conditions under which the population of East Galicia is living during present occupation of the country.

Lately these conditions became unbearable. In one week the Polish Government has made wholesale arrests in Lemberg and in the cities and towns throughout the country. As consequense of this the prisons are filled with thousands of victims; professors, teachers, lawyers, physicians, priests, university students, artisans, workmen, businessmen, farmers, and peasants; without any discrimination of age, arresting even school children. The numerb of prisoners amounts to several thousands, incearsing daily, (excluding those who have been suffering for years in Polish prisons). The prisoners are not told of the reason of arrest; without granting them hearing they are kept in custody for weeks in hunger and cold. The police and prison authorities are committing all kinds of abuses upon the prisoners, which facts are coroborated by affidavits and witnesses.

The reasons for these general arrests and maltreatments are purely political. The government of Poland has decided without any legal foundation to carry out the elections in East Galicia for the Polish Diet in Warsaw, althought East Galicia is not a Polish province, and the sovereignty of which belongs to the Allied and Associated powers. All Ukrainian political parties in East Galicia have brought up the unanimous protest against this decree and have announced the total withdrawal of active and passive participation in the Polish elections. Nevertheless in order to compel the Ukrainian communities to participate in these elections, the Polish Government has decided to terrorize the population.

The propaganda against the election has been forbidden by the governments order and the population has been forced, by means of high pecuniary penalties, to participate in electoral commissions. Under the pretext of combating anti-government sabotage, special courts have been introduced in East Galicia; under the prestext of combating some armed bands, which apparently have invaded the country from across the border. All cities and towns have been flooded with Polish soldiers.

Against the lawless acts of the Polish authorities of occupation in East Galicia the Ukrainian population has field its complaints and protests with the League of Nations, the Supreme Allied Council, and the Allied Powers, who have reserved for themselves the right of deecision of the legal status of the unhappy country. But alas. The pitiful condition of East Galicia remains unchanged, the Ukrainian people are facing a terrible doom of being deprived of all human and national rights, upon their own soil, richly soaked with their own blood during the period of struggle for their own independence.

Dumbfounded by the last terrible events, general arrests, and cruel persecutions of thousands of innocent victims, we raise our voice to the whole world in the hope that the civilized nations will not tolerate this terrible exterminating policy of the Polish government.

For the reality of the above quoted facts we vouch by our own signatures.

Rt. Rev. Gregorius Khomishin, D. D., Ukrainian Bishop of Stanislaviv.

Rt. Rev. Josaphat Kocilovsky, Ukrainian Bishop of Peremishl, Sambir, and Sianik

Monsignor Alexander Leskowich-Bachinsky, Vicar General of the the Ukrainian Archdiocese of Lemberg.

Iulian Romanchuk, former Vice-President of Austrian Parliament, and former President of the Union of Ukranian Representives to the Austrian Parliaemnt.

Dr. Aexander Barvinsky, former member of the House of Lords in Austrian Parliament, and President of Social-Christian Party.

Dr. Vladimir Bachinsky, former member of Austrian Parliament, the President of the Ukrainian National Committee, and the Inter-Party Council of East Galicia

Dr. Leo Bachinsky, former member of the Austrian Parliament, President of the Ukrainian Peasant Party.

Lemberg, East Galicia, November 5, 1922.

НАСТАНЕ СУД...

Писав Шевченко, що „настане суд; заговорять і Дніпро і гори; і потече сторіками кров у синє море".

Так, настане суд. Настане суд над счортілими катами українського народу — ляхами. Настане суд; настане пімста і відплата за злочини не людські а чортівські.

За те, що божевільний ляхкат виправляє тепер над нападеним українським народом в Галицькій Україні.

Польща на чужих землях і на їх кривді довго вже не встоїться. Вона може рахувати вже дні свого злочинного животіння.

Що загалом з цілою Польщею ще станеться, час покаже. Але річ певна, що її злочини не пропадуть безпамятно і безкарно.

Настане суд. Настане пімста. Настане відплата.

І понесе сторіками кров у синє море. І Дніпром і Дністром потече сукровата ляцька кров у Чорне море. Заговорять і Дніпро і гори Карпати. Від Карпатів по Кавказ нарід заговорить і заплатить злочинцеви заслужену заплату.

Нинні лях нападає на українське село і вночі під багнетами гонить українських старців до варшавських виборів.

Нині бе, катує, грабить, мордує українське населеннє.

Нині пакує до вязниць 20,000 української інтелігенції, а переважно молодіжи.

Нині він розстрілює українських молодих хлопців в українському городі князя Льва.....

Але кого то заслужена кара минула?

Нікого ще не минула, хотяй так здається сліпому ляцькокатови. Хотяй йому здається, що його мине...

Та кара зближається. Вона прийде в короткому часі. Вона іде як невмолима доля.

І прийде ся днина, що вона скаже, що вже тут.

І ті, що нині судили і стратили Шеремету, Мельничука, Луцейка і Крупу, завтра засядуть на лаві обжалуваних перед гнівом українського народу і буде їм вимірена кара. Кара справедлива, кара заслужена.

Ярослав.

ОТАМАН КОНОВАЛЕНКО НЕ АРЕШТОВАНИЙ

Свого часу я писав Вам про ликованнє польської преси з приводу арештовання отамана Евгена Коновальця, якого вона представляла яко команданта українських боевих організацій в Галичині.

Се ликованнє польської преси було передчаснє. Отаман Коновалець знаходиться на волі.

Прага, 30 падолиста, 1922.

М. Лозинський.

Амвросій Метлинський.

КОЗАК, ГАЙДАМАК, ЧУМАК.

На воронім коні їхав козак
Горою, долиною,
Проміж калиною;
Він розмовляв з милою дівчиною.

На своїх двох лісом йшов гайдамак;
Проміж ліщиною
Йшов він з дубиною,
З лісом гукав, з своєю родиною.

Чвалав за возом чумак неборак
Низом, травиною,
З своєю скотиною,
Та й балакав з лихою годиною...

„Дівчино, прощай!
Гей, не гайся! на ворогів, коню!"
— „Ох, прощай, козаче! та обороняй
Мати Україну й мене, її доню!"

„Дубино, махай!
Шукай, добувай мені долю!
Кого хоч, мая дубино, зачіпай:
В лісі, в пущах маємо ми свою волю!"

„Синку, поганяй!
З нікчемного краю та до моря...
Чочвалаємо ми на чужий лиш край:
Може в морі втопем, там не стільки горя..."

РУДОЛЬФ ХЕЛЄН.

(Памяти великого ученого і приятеля України).

Дня 15. падолиста помер у Швеції в 58. році життя світової слави учений, професор політичних наук на університеті в Упсалі і член шведського парляменту, др. Рудольф Хелєн (Kjellen). Імя покійного мало відоме в ширших колах нашої суспільности і мало хто знає, що з покійним сходить в могилу людина, память котрої мусить лишитися на все в глибокій пошані серед українського народу.

Рудольф Хелєн був одним із тих небагатьох визначних умів західної Европи, що ще в самих початках світової війни, коли для чужинців не то питання самостійности українського народу, а сама назва „Україна" була цілком невідома, зрозуміли величезне міжнародне значіння українського питання і перші дали тому вислів у своїх публичних виступах. Вже у своїм творі „Сучасні великі держави", писанім ще до війни у початку 1914. року, Хелєн згадує коротко про се питання. У другім своїм важнім творі „Політичні проблєеми світової війни", що появився в 1915. році, він спиняється вже докладно над українським питанням і присвячує йому особливу увагу. Розбираючи по черзі причини, які довели до вибуху світової війни, він у ґрупі т. зв. етнополітичних проблємів обговорює суперечки між воюючими державами, оперті на національнім ґрунті. Французько-німецький спір за Ельзас-Льотрінґен, спори Австрії з її сусідами, як наприклад питання італійське, сербське, румунське, далі питання польське, арабське і вірменське — все те, на думку Хелєна, справи, які причинилися до вибуху світової війни, але які можна було полагодити і иншим, мирним шляхом. Тілько одно питання мусіло з конечністю, скорше чи пізніще, довести до оружної розправи, — се питання українське. Він переходить коротко історію України, розглядає становище Українців в Росії і в Австрії, змагання Росії до повної русифікації України і небезпеку для неї українського „Піємонту" в Галичині і каже далі так:

„В українській проблємі ми не маємо до діла зі звичайною ірредентою (змагання поневоленої частини певного народу до злуки з власною національною державою). Ми бачимо тут цілу націю без якоїнебудь опори у власній державі, розділену між ріжні держави. Однак заразом ми бачимо, що тут спірний ґрунт ще більш небезпечного характеру, як котра небудь инша ірредента. Бачимо, як **дві великі держави** через се питання **грозять одна одній розбиттям...** Українське питання показується обосічним мечем, вістря котрого гостріще звертається у власні груди Росії. Се ні більше, ні меньше, як найнебезпечніща погроза проти теперішньої російської могучости. Найбільш аґресивна з усіх великих держав почувається тут в однім-одинокім, але **рішаючім місці загроженою у своїм самозбереженню** — зовсім так, як Англія в Єгипті. — Мусимо се мати перед очима, щоби зрозуміти, що українське питання може видаватися „ядром австрійсько-російського противенства", і то рівночасно ще більш важним, ніж спір на балканськім півострові. Бо коли-б навіть Австрія була відступила від всякої активної політики на балканському півострові, то все таки отсе противенство в українськім питанню мусілоб затроювати відношення поміж сими двома великими державами... Ми маємо отже повну підставу **назвати українське питання одним із головних мотивів світової війни,** бо воно довело дві великі держави до **невилічимого конфлікту."**

Так ясно й виразно оцінив Хелєн значіння українського питання у ту пору, коли вага сього питання не була ще дійшла до повної свідомости самих воюючих держав, коли офіціяльні політики Австрії, в межах якої від майже 150 років жило чотири міліони Українців, обмежувало своє заінтересовання сим народом до наповнювання ним тюрми і таборів інтернованих та до масових розстрілів „українських зрадників". Доперва дальший перебіг війни потвердив вповні погляди великого шведського ученого та через революцій, берестейський мир та проголошення самостійности України поставив українську справу на

перше місце поміж питаннями Східної Европи.

За покійним проф. Хелєном лишається перед українським народом неоцінена заслуга спопуляризовання нашої справи своїми творами, перекладеними на всі важніщі мови. Нехай же його імя остане в памяти нашого народу поруч з дорогими іменами тих небагатьох чужинців, що своєю працею і трудом ставали йому в пригоді в його визвольній боротьбі.

В. Кричівський.

ВИКЛАДИ УКРАЇНСЬКОГО ЛЮДОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В **НЮ ЙОРКУ:** второк, 19. с. м. виклад д-ра Л. Цегельського (історія України). Саля Нар. Дому, 8. година вечір, вступ 20 центів.

В **НЮАРКУ:** понеділок, 18. с. м. і пятниця, 22. с. м., виклад д-ра Л. Цегельського (історія України), саля на 49 Бікон стр., 8. година вечір, вступ 20 центів.

В **БРУКЛИНІ,** як звичайно.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОРДИЙ ЦАР.

Десь-недесь, у деякім царстві в деякімсь господарстві, — не в нашій землі, не за наої памяти, — жив собі цар, та такий гордий, такий гордий, що не приведи Господи! Хто-б йому що ні радив, щоб ні казав — нікого не послухає а робить усе, що тільки йому на думку упаде — і ніхто йому перечити не смій! Засумували усі міністри та бояре, засумував і люд увесь.

Раз пішов цар до церкви. Слухає — панотець читає святе письмо... Якесь там слово йому не вподобалось. Після служби іде цар до дому і звелів панотця привести. Приходить панотець.

— Як ти посмів читати таке й таке місце?

— Якже не читати, — каже — коли написано?

— То що, що написано? Це буде написано не знать, що, то ти й читатимеш? Щоб ти те місце замазав —, і більше читати не смій!

— Не я, ваше царське величество, писав ті слова, — каже панотець, — не мені їх і замазувати!

— Як ти смієш мені перечити? Я цар — ти повинен мене слухати!

— Усе, — каже панотець, — буду слухати, а у церковнім ділі Бог постановив — а людям не змінити!

— Як то не змінити? — крикнув цар. — Коли хочу змінити, то й зміню! Щоб ти мені зараз викинув слова ті і щоб ніколи не читав їх у церкві — чуєш?

— Не смію, — каже, — не моя воля!

— Я тобі приказую!

— Не смію! — каже,

— Ну, то даю тобі три дні подумати, а четвертий день, у вечері, явись до мене, і не зносить тобі голови на плечах!

Панотець низенько уклонився і пішов до дому.

От, уже третій день кінчаеться, а панотець і сам не знає, що робити? Умертиб за віру не страшно, та жінка, дітки маленькі... Ходить та плаче... Горе! — Ліг він і спати — та не спиться, коли к світу заснув і бачить у сні — стоїть у головах ангел та й каже:

— Не бійся нічого! Бог мене післав на землю боронити тебе!

Встав панотець уранці радий, наче на світ народився і помолився щиро Богу.

Прокидається й цар уранці, та й гукнув, щоб скорійш мисливі збирались — на полювання поїде.

Полюють вони у лісі. Коли бачить цар: олень вискочив із куща. Цар за ним; так женеться: олень не втече, цар не дожене. Розпалився цар, погнав коня: ось-ось-ось настигне... Коли річка на дорозі. Олень у воду; цар одежу з себе, та собі у воду. Плавати умів добре, думав — настигне. От-от, ще кришечку і за рогиб ухопив... А олень переплив на беріг — і цар разом. Та тільки хотів його за роги — аж оленя й не стало... (Бо то був ангел!)

Цар здивувався — дивиться сюди, туди: де то олень подівся? Коли бачить: на тім боці хтось одягається у його одежу. Сідає на його коня і рушає.

Цар думав, що то злодій який, або що; а то був той самий ангел. Приняв він на себе обличчя царя, догнав мисливих тай поїхав із ним до дому. А цар зостався голий у лісі.

Коли дивиться — аж далеко десь дим піднімається над лісом і неначе хмара стає по чистому небі. Від подумав:

— То мабуть мої мисливі палять!

Пішов туди на той дим. Приходить аж то цегольня. Робітники повиходили — дивляться: що воно за чоловік голий? А він у кущах ноги покалічив, тіло подряпане... Люде змилувались над ним; дали йому стару обдерту свитину, винесли йому їсти хліба черствого та огірків. Питають:

— Скажи, чоловіче, хто ти такий?

— Дайте, — каже, — наїмся, а то їсти хочу.

Нагодували його: може він зроду не їв нічого з таким смаком, як той хліб черствий та огірки.

От, як наївся, то й каже:

— Тепер скажу вам, хто я такий: Я цар ваш! Як дістанусь у столицю, то я вас нагороджу!

— Ах, ти ледач! Щоб то старець якийсь та смів себе царем величати? Подивись на нього: ще й винагороджувати хоче!

— Ви, — каже, — не смійте мене лаяти, бо звелю вам голови рубати (забувся: думав, що дома).

— Хто? Ти?!

Та давай його бити. Били, били, взяли, та й прогнали.

Пішов він, по лісі блукаючи.

Іде та йде — аж бачить знову: дим піднімається над лісом. Він знов думав, що то мисливі, та йде на них. Аж ік вечеру вже знову приходить до другої цегольні. Там над ним змилувались, нагодували його, напоїли, дали йому стареньку одежину, бо й самі бідні були. Вониж думали, що то так собі бідний чоловік, може від рекрут ховається, а він, як наївся та одягся, то й каже:

Я цар ваш!

Ті сміються над ним. Він знов посварився з людьми. І ті його побили добре тай прогнали. Він і пішов собі у ліс. Аж вже й ніч. От він приліг під деревом тай переночував, а вранці вставши і поплівся, куди очі глядять.

Аж-ось приходить у третю цегольню; та вже й не признається, що він цар усе: думає про те, якби йому у столицю достатися. От, і там його нагодували робітники, та, бачать, що у нього босі покалічені ноги — та змилувались: дали йому старенькі чоботи. Він їх питає:

— Чи не знаєте, куди тут шлях на столицю?

Вони йому розказали. А вже далеко увійшов за цілий день.

От, пішов він тою дорогою, якою йому показано. Іде та йде, та приходить у якесь місточко. Аж-от перестріва його на дорозі становий:

— Стій! — кричить.

Він став.

— Пашпорт є?

— Ні, нема.

— Як же ти без пашпорта ходиш? Ти блудята якийсь! Возьміть його! — крикнув на соцьких.

Тут де не взялись соцькі, взяли його, та й посадили у холодну.

Через скілька днів питайться:

— А звідки ти?

Він і сказав: з такої й такої, каже, столиці. Тоді його скували із злодіями, та й повели.

От, привели його у столицю, та й знову саджають у тюрму. Через якийсь час приходить старший і розпитується: хто за що сидить. От, оден каже:

— Мене пан знай бив і жінку забрав у мене, — так я терпів, та й посадив його а вили за те мене оце сюди посадили!

Підходить до другого:

— А ти, — питає, за що?

— У москалях, — каже, — був, так мене били та нівечили, що не вмію на трубі грати, так я і втік; а оце мене й піймали.

— А ти за що? — питає далі.

— А я, — каже, — не мав що їсти, та й поліз до жида в комору, — то мене сюди завдали.

Сказано — хто за що.

А оце підходить старший до нього:

— А ти, — питає, — за що старичок?

От, він йому й розповів усю правду:

— Був я царем, та таке й таке приключилося зо мною...

Тут на нього дивляться, що він цілком не подібний до царя. А він, звісно, за довгий час змарнів, борода відросла... Куди там — зосім не подібний!... А таки запирається, що цар. Як уже його не запитували: „Цар та й годі"!

От, і порішили всі, що він божевільний, та й вигнали його з тюрми:

— На віщо, — кажуть,— дурного будем держати, тільки хліб царський переводить.

І як випустили його, то так бідує, так бідує, що Господи! Як що знайде яку роботу (а до роботи не звичий), то ще й нічого; а часом то тим тільки й живе, що випросить шматок хліба. Ночує — де Бог дасть: часом де в буряні, або так де під тином. До дожився!

А ангел, зробившись царем, поїхав з мисливими до дому. Приїхав. Ніхто нічого й не догадається, що то не цар, а ангел.

Коли у вечері приходить до нього панотець тай каже:

— Воля твоя, царю, голову мою зняти: не пристану я на те, щоб викинути й слово з святого письма!

А цар йому:

— Ну, слава Богу! Тепер я знаю, що у моїм царстві є такий священик, що міцно стоїть за слово Божв. Роблю тебе найстаршим архієреєм.

Панотець подякував, уклонився до землі, тай пішов собі, дивуючись: що це таке, що з гордого царя та зробився такий тихий та справедливий?

От, і всі, всі дивуються, що таке з царем сталося такий зробився тихий та поважний, по полюваннях не розїжджає, а се ходить, розпитується: де яка неправда, чи яка кому кривда, чи що; а все сам увагу звертає: скріз суд спрведливий чинить, судців та розсудчиків справедливих назначає... як перш народ сумував, так тепер радіє: і податки ен великі і суд справедливий!

А цар той — так бідує, так бідує!

Коли через три роки приходить такий царський указ і щоб на такий то і на такий день усі сходились до царя обідати: і багаті і убогі, і пани і мужики! І посходились усі, прийшов і той цар нещасливий. А на царськім дворі: такого, такого столів понакривано, що Господи!

От, сідають усі за столи, пють та їдять, а цар сам з міністрами усякі напитки та наїдки розношує, кождого сам припрошує; а тому цареві нещасному удвоє проти инчих накладає й наливає.

Усіх нагодували й напоїли; а далі цар почав і розпитуватися людей: чи нема кому якої кривди або образи? А як почали вже люде розходитись, цар став у брамі з мішком грошей — і усім дає по гривні, а тому цареві нещасному дав аж три гривні.

Через три роки знову цар зробив обід і знову скликає всіх людей. От, нагодував, напоїв, розпитався, дав по гривні усім, а тому цареві нещасному удвоє давав їсти пити і на дорогу дав знову три гривні.

От, через три роки знов робить обід, — „щоб були всі: і багаті й убогі, і пани і мужики!" Посходились люде, понаідались понапивались, подякували — стали розходиться. Той цар нещасливий і собі хоче йти, так він його зупинив. Повів його до себе в палати, тай каже:

— Це тобі Бог присудив, щоб ти девять літ покутував свою гордість; а мене послав, щоб я навчив тебе, як цар повинен людей жалувати. Ну, тепер ти, бідуючи та тиняючись по світу, набрався трохи розуму, — то гляди, щоб добре народом правив! Бо з цього часу ти будеш знов царем, а я полечу до Бога на небо!

Та це кажучи, звелів йому умитися й поголитися, — бо борода у нього виросла, наче у пасишника, — та дав йому царську одежу, а далі й каже:

— Іди тепер — там у покоях сидить тепер царська чесна рада. Іди туди, то там тебе ніхто й не пізнає, що ти той сам, що старцем тинявся! Нехай тобі Бог поможе у всім добрім!

Та як сказав це ангел, то й не стало його, тільки одежа лишилася.

От, цар перш усього помолився щиро Богу, а тоді й пішов на раду. Від тої пори правив уже він народом, як його ангел навчив.

„СВОБОДА"
одинокий український дневник у Львові.
Адреса: ЛЬВІВ, РИНОК 10. СХІДНА ГАЛИЧИНА.
Передплата: $3.00 на чверть року: $1.00 на 1 місяць.

ЛИСТ З РІДНОГО КРАЮ

(Поминаючи імена, поміщуємо цілий лист без зміни, хай знають усі, яким духом дише наш народ проти Ляхів та як надіються на нашу поміч).

Дорогий Брате! Ми отримали твоє письмо. За котре тобі сердечно дякуємо. І довідалисьмося що ти здоров і потроха робиш. Лист ми отримали, той що була в ній пятка написана, але гроший не було, бо ляхи гроши виймили. А лист був покляйстрований і попаратаний на всі боки. Отож я тобі опишу, який то був клопіт, жінка моя пішла до самого почтара і вломиналася за тих 5 талярів, що було написано. А він каже: то не моя вина, то десь виймили в Варшаві або в Кракові. От видиш любий брате вже виймили другу пятку. Видиш братуню, яку правду маємо на нашій земли. Боже милий! Чого так нас караєш? За що нам тільки муки даєш? Братуню! Щоби ти видів, що туся виробляє! Кажу тобі якбисься подивив тобись плакав з жалю. Тих Українців, що були в українській армії всіх поарештували. Бідаки сидять по криміналах і бідні терплять голод і холод. Защо їм та мука? Защо те пекло, защо ті вязниці? Шалені ляхи і нема жадного змилування! А ще як зпиштують, то бють як худобу. Браття Американці! Ми просимо вас, як сироти, ратуйте нас! Ми боремося з ними досить, але щож, коли всюди напхали тих ріжкатих чортиків і наш народ мордують і останні шкіри здирають. Ще раз просимо вас ратуйте нас, бо ви на воли, а ми в неволи.

Що напишеш з Америки і то виймають. От казав почтар, що тому листи візитирують, щоби з Америки не слали яких газет, що пишуть „протівку нашего паньства і польского жонду". Отож Брате, нажаль пишу, що потрібно гроший, бо всьо дороге. Але хиба посилай як инакше, а в листі не посилай. Найся польські злодії не дороблять з твоєї кріваниці. Дальше що до твоєї дитини — вона здорова і досить добре виглядає. А та польська шельмиско булася з'явила, бо почула, що .... вибирався з твоєї хати, та ще забрала скриню і що инше з хати і пішла за поляком. Щоби вона ходила дурманом, щоби її шляк трафив разом з тов Польщев, щоби вонася запала. Вже видко, що приходить їм погибіль, бо мстяться як можуть над нами. Ох Боже змилуйся!

Кінчу милу розмову з тобою і здоровимо тебе всім домом.

Братуню, дай той лист до газети най всі знають. Гаразд!

Брат твій Антошко.

НА ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Дипльоматичне Представництво З. У. Г. Н. Р. в Америці передао жертву з East Youngstown, O., яку зложили: Адам Лялька і Іван Падучак по 1 дол.

— Разом $2.00

Попередно оголошено $168.60

ЗІБРАНО ДОСІ $170.60

CLEVELAND, OHIO.

Повідомляється всіх членів тов. Січ, сотня 39 ім. Д. Вітовського, що **РІЧНІ ЗБОРИ** відбудуться **дня 7. січня 1923** о годині 2.30 пополудни в галі Укр. Нар. Дому. Кождий член мусить явитись на зборах. 93-94

А. Стангритчук, секр.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК.

Віче в справі Негайної Помочі.

В неділю 26. падолиста відбулося в Ню Йорку віче в справі негайної допомоги рідному краєви. Проводив вічу О. Дембіцький. У короткій промові вказав на обовязок Українців в Америці подати негайну поміч нашим борцям у старім краю і нашому Правительству.

Відтак говорив д. Сокальчук, що ми тут в Америці, не можемо брати активної участи в боротьбі проти наших ворогів, але що наша вітчина потребує помочі від нас. Ця поміч то жертви при кождій нагоді! Треба залишити приватні ворожнечі і злучитися в одну велику громаду. Мусимо подати собі руки до згоди і невтомно працювати для добра наших братів і вітчини.

Коли хочемо видіти своїх братів вільними то будьмо дійсними патріотами, такими, як братя і сестри в ріднім краю, які готові пожертвувати усьо, що їм наймилійше а навіть життя для визволення з під ворожої кормиги.

Третий з ряду говорив Др. Л. Цегельський, який висказав велику радість, що може промовляти на зборах горожан українського походження. Лише одно не тішить його, а саме це, що змушений промовляти на тему, щоби складати гроші. Він знає, що присутні не відкажуться від жертв, бо в тій ціли зійшлися, однак таки неприємна річ говорити все й те саме одно на кождих зборах, а власне: давайте та давайте гроші!

Тим тяще про це говорити, що і досі находяться еще кринники, які добувають послідної сили, щоби спинити акцію ратунку. Хайжеж зрозуміє наша суспільність в Америці, що усі агенти, які кричуть „не дай!" є тільки наганячами ворогів. Найлучший спосіб на них це старий наш спосіб а то „хлопський параграф". Ми не повинні стерпіти, щоби зрада гуляла свобідно поміж нами і чинила забурення на наших вічах. Мусимо дати їм таку науку, щоби і носа не сміли показати нігде. Із краю прийшли страшні вісти про це, як лютують наїздники-ляхи у нашій Галичині. Уже досі сидять по вязницях більше чим двайцять тисяч що-найчімнійщого нашого народу. Над бездольним народом знущаються, катують, вбивають. Розстрілюють наших героїв, давлять і тиснуть усьо населення; хотілиби усіх застрашити, щоби заніміли, щоби в мертвім отупінню приняли на себе ненависне ярмо. Але помимо страшного террору приходять вістки, що нарід не подався, а веде борбу на життя і смерть. Від нас, від нашої помочі залежить, чи побідить скоро наш народ. Чим більше зложимо, тим крінша буде борба, тим міцніщий огень, який викурить грабіжників із наших відвічних осель. Проте кождий знаймо, що не жебранину нам тре скинути, а достойну достойну жертву за волю і долю своєї вітчини!

Др. Цегельський зложив на початок $5 і заохотив, щоби тямити, що податок на волю мусить бути постійним аж до того часу, поки не добудемо свободи для усього українського народу.

По цім д. С. Дембіцький попросив дівчат, щоб занялися складкою. Зібрано на вічу $134.55 на Негайну Поміч, $12 на фонд Федака, крім того $11,8 на оплаченнє галі. Крім того зібрано з поминального Богослуження за погибших стрільців в церкві св. Юрія $108.55 додатково в Народнім Домі $37.50. Дрібними датками $9.50, в середу 29-го падолиста коли був „Стрілецький вечер" зібрано $ 96. Ці гроші передано д. Ф. Мотлоеви щоби негайно переслав їх в призначене місце.

Тимко Мілещук
секретар.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поклик до Залужан.

Тутешні Українці одержали отсей поклик із Залужа:

Залуже, 1922 р.

Дорогі Товариші! Засилаємо Вам сердечну подяку за то, що Ви за нас памятаєте. Ми незабули діла, але наші обставини до того часу непозволяли в тій роботі. По довгій перерві вдалось нам відновити наше товариство і поставити одну цілю: вибудувати свій дім, бо у своїм домі своя правда і сила. Але що, в нас відносини незовсім відповідні на ту хвилю, а будова страшно грубо коштує, тому відзиваємося до Вас товариші „за водою" в новім краю: поможіть нам! Поможіть здвигнути школу для старших і розривку для молодіжи.

Повідомляємо Вас, Товаришу Костра, що в сам час нашої відннови товариства, дісталисьмо повідомленнє від Вас, що Ви самі вже випередили нашу справу разом з товаришами. Від 1914 року відколи погоріла читальня зовсім товариство підупало. Нема знаку де стояла хата. Длятого мусимо цілком будувати нанново. Будовою обовязався заняти вибраний виділ.

На загальних зборах ухвалено по Вашій думці відтягнути будову на рік 1923.

Старшинами нашого товариства „Просвіти" є слідуючі: Голова о. шамбелян Городецький Стефан, містоголова Цап Михайло, секр. Лукавий Данило, касієр Дзера Стефан (цигів), бібліотекар Білоус Михайло (Андрія).

Поздоровляємо Вас. Тов. Костра і прочи Товаришів і зичимо щасливого поводження і доброго здоровля.

ЗА ВИДІЛ ЧИТ. „ПРОСІВІТА":
Михайло Цап, с. Івана,
Данило Лукавий.

Цей лист говорить сам за себе. Просять краяни нас, Залужан, щобисьмо допомогли їм у будові читальняного дому. Думаю, що кождий із нас поспішить із своїми щедреми жертвами, щоби допомочи рідному селу збудувати свою народну святиню.

Хто бажає близших. інформацій, хай звернеться до підписаного комітету на адресу: Michael Kostra, 245 Court Street. Newark, N. J.

Василь Білоус,
Мих. Костра.

ЧЕСТЕР, ПА.

Місцевий комітет Обєднання.

На загальних зборах, 26. падолиста, вибрано тимчасовий комітет „Обєднання", до которого увійшли о. Алекс. Лотович як голова, Яким Рогач заступник голови, Осип Брингілевич касієр, Степан Грабовський писар, Степан Демків, Дмитро Кравчак, Василь Паньків контрольори, Іван Чопик, Михайло Мамчин, Мик. Іщук, Василь Гоцинич, Григорій Стецій як радні.

По виборі комітету збори замкнено в надії, що головна екзекутива вкоротці подасть близші інформації що до дальшої праці в користь старого краю.

ЗА ДЕЛЕГАЦІЮ НА УКР. КОНГРЕС:
Гр .Перчак.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Разом усі з „Обєднаннєм"!

Нарешті сповняються наші народні мрії. Прийшло обєднаннє всіх Українців в Зл. Державах в одну карну армію для оборони галицької України. Се важний здобуток в теперішну важну хвилю, коли ляцькі прокляті зайди огнем і мечем винищують найкрасший цвіт нашого народу. Що дня українські часописи доносять про страшні ляцькі звірства над безвинним українським народом. Орда наїзників-Ляхів зробила страшне пекло для міліонів Українців. Двайцять тисяч Українців Ляхи запроторили по тюрмах за се, що хотять волі, що не хотять двигати ляцьке ярмо. Щодня нові і нові жертви, що дня грізнійші муки видумують. Не стало місць по тюрмах в Галичині, то вивозять скатованих, в кайданах, до проклятих таборів полонених чи радше таборів смерти до Домбя. Страшне марево нечуваного в світі террору розпустили Ляхи по цілій нашій галицькій Україні. Розстрілюють, виривають язики.

Сі страшні вісти повинні так обурити кождого Українця, щоби кождий заприсягнув пімсту Ляхам. Не останемо глухі та німі на стони закутих братів і сестер наших. Кров замучених українців кличе о відплату! Коли Турки мордували Арменців, то Арменці кричали на весь світ, робили протести. Всі американські часописи описували про страшні звірства Турків. Ляхи сповняють тисяч разів гірші звірства як Турки. Коли читаю у „Свободі" про нові звірства Ляхів, про нові арештовання, про мореннє голодом увязнених Українців, про вириваннє язиків полоненим, — то кров мені застигає в жилах. Так далі бути не може! Треба тому зробити кінець. Чиж нема ради на се? Єсть! Не можемо тепер взяти кріс в руки і іти до розправи з Ляхом, але замість кріса є у нас „Обєднаннє"! Складаймо народний податок, інформуймо чужинців про нашу слушну справу, про страшні звірства Ляхів, переконаймо світ, що Ляхи нездібні правити нами, що поки Галичина не буде вільна, доти не буде спокою в Европі.

Почин до такої злученої боротьби дав Український Національний Конгрес у Филаделфії 26—27. жовтня с. р., де українські товариства, зрозумівши важну хвилю, злучились в одно товариство „Обєднаннє". Ми, всі Українці, мусимо поперти отсю всенародну організацію. Сю волю українського конгресу мусимо сповнити, бо се воля цілої нашої патріотичної еміграції. На нашу спільну роботу ждуть тисячі закутих борців по ляцьких тюрмах тисячі бідних скитальців, що нуждують по чужих сторонах.

Злучімся проте всі, як оден, до „Обєднання", бо в лучности сила. Не сміє бути ані одного Українця, щоб відмовився від народного податку. Я хоч стратив всі гроші через страйк, то тішусь що вже страйк тепер скінчився і заявляю, що буду платив український народний податок від себе, жінки і дітий, аж поки галицька Україна не буде вільна від ляцьких зайдів.

І вірю, що таке саме чувство є у кождого Українця тут в Америці. Не дамо нашої Матери на поталу диким бандам шляхецької Польщі. Розвалилисьмо її раз, розвалимо і вдруге, але так, щоби вже ніколи не встала. Вірю, що наші мрії сповняться, що встане ясна наша Україна від Кубани аж по Сян, одна, нероздільна, свобідна і славна.

Най живе „Обєднаннє" Українців в Зл. Державах! Най живе правительство нашого Батька Петрушевича!

Лесьо Сисин.

ДЕ БУДЕ У. Н. ХОР?

(Від 10. до 31. грудня в Мексика).

JANUARY 1923

Mon. 1. El Paso
Wed. 3. Pasadena
Thurs. 4. San Diego
Friday 5. Los Angeles
Sat. 6. Los Angeles
Sun. 7. Fresno
Wed. 10. San Francisco
Thurs. 11. San Francisco
Fri. 12. San Francisco
Sun. 14. Travel
Mon. 15. Portland
Tues. 16. Tacoma
Wed. 17. Vancouver, B. C.
Thurs. 18. Seattle, Wash.
Fri. 19. Spokane
Sat. 20. Moscow, Idaho (Matinee)
Sat. 20. Pullman, Wash. (Evening)
Sun. 21. Travel
Mon. 22. Boise, Idaho
Tues. 23. Idaho Falls, Idaho
Wed. 24. Ogden, Utah
Thrus. 25. Salt Lake City
Fri. 26. Provo, Utah (Matinee)
Sat. 27. Pueblo, Colo.
Sun. 28. Denver, Colo.
Mon. 29. Colorado Springs
Tues. 30. Kansas City
Wed. 31. Leavenworth

ДІДУСЬ.

Прошу єгомостя!

— А що там?

— До хорого. Чоловіка чекає.

— Най їде до дяка, щоб церкву відчинив і приладив, що треба.

Служниця замкнула двері й за хвилину чути було, як у кухні. повторяла пан-отцеві слова.

За малу годину вулицею з церкви в село йшло двоє людий. Вони потопали в мор білої мряки й один одного майже не бачили так, що прохожі лишень на знак дзвінка клякали, як годиться клякати, коли священик іде з Паном Богом.

На дворі був осінний приморозок; сільське, як тісто в діжі розмішене болото, стялося й світило брудними хрустями. Під ногами вони ломилися й видавали легенький хрупіт. Панотець почув зимно й скорив, дяк собі поспішав і що третий-четвертий крок дзвонив. Так перейшли довжезну вулицю аж опинилися за школою біля криниці.

— То тут! — промовив дяк.

— Тут? — повторив священик і відчинив ворота.

Його здивувало, що на подвіррі було зовсім тихо. Ніхто не вийшов на стрічу, не було сусідів, свояків, сельських лікарів і лікарок.

— А може то не тут? — спитав пан-отець дяка.

— Ні, таки тут, старий Скрегота хорий. Я-ж знаю.

— Ну, коли так, то ходім! — І вони увійшли в хату. У хаті тишина. Пусто, як вимів. Лиш постіль лежить розікрита, але недужого нема.

— Гей, є тут хто? — крикнув дяк, заглядаючи до кухонки, комори й до світлиці. Ніхто не відповідав, лиш кури озвалися на поді.

— Нема-що. Підождемо...

Сіли на лаву й чекають.

А тут і сонце засвітило й мряка вже піднеслася вище хлопа. Сидять і ждуть, коли чують, на дворі якийсь крик; „Аццю! Аццю!"

Вийшли на поріг. Старий дідусь босий, простовосий, вганяв за годованими підсвинками й на силу старався їх намовити, щоб зайшли до кучі. А-ле годованці, немов насміваликся з безсильности та неповоротности старого, бігали собі по цілому подвіррі і, видко, мали велику охоту заглянути в город, що був забезпечений невисоким плотом і ворітцями з ріща.

— Аццю! Аццю! — кричав старий, блендаючи худими ногами. — А до кучі поган! До кучі!

Пан-отець дивився якусь хвилину, а там і став непокоїтись:

— А що то ви собі думаєте! Посилаєте по мене, не знати нащо й пощо? Хто у вас хорий?

Старий подивився на пан-отця й кивнув головою:

— Та то я, прошу отця духовного, то я вмираю.

Пан-отцеві було того за богато.

Що то ви собі жарти з мене робите, чи що? Вмирає й за безрогами бігає по цілім обістю!

— Якже, прошу отця духовного? Як вийшли, то треба загнати. А то пішли би в город, або до сусіда... Аццю!

Хто знає, як довго були би тривали ці перегони, коли-б не дяк. Він поставив дзвінок і червону ліхтарню на порозі, а сам взявся помагати старому.

Годованці, побачивши таку поважну підмогу, зайшли зараз до кучі. Дідусь ще раз накричав на них і замкнув двецята на грабовий кілок.

Аж тепер підійшов до пан-отця поклонився й каже;

— Най отець духовні будуть вибачні й не гніваються на мене! Але звичайно, вийшли, так і загнати треба.

Пан-отець змяк. Гніватися не міг, бо мав серце добре й до людий прихильне, а в тім — гніватися не було й за що.

— Я не гніваюся. — озвався лагідно, — але все таки трудити мене, коли нема потреби, то несовісно. Ви-ж такі здорові, що в неділю самі до церкви прийшлиби та висповідалися.

— Ох, Боженьку та мій! Де там у неділю! Де, це, де! Я ось знає, чи полудня дійду. Я лиш на діждався вас, Так мені Боже, що на силу!

— Добре на силу, — погадав собі пан-отець входячи в хату.

Старий пішов до комірки перебратися в чисту одіж, За хвилину вийшов білий: причесаний, Пан-отець не спішився. Не бачив потреби. Йому хотілося побалакати з дідусем, що був смертельно хорий і бігав по подвіррі за безрогами.

— А давно ви нездужаєте? — спитав пан-отець, сідаючи на ослін.

— О здавна, здавна. Ніби так, боліти — то мене ніщо не болить, але сила кудись поділася. Ніщо її в костях не чую. І в грудях чогось так холоне. Виразно смерть.

— Ну, й якже, нікого у вас нема? Самі сидите, як пустельник? І здоровому самому нудно, а не то хорому.

— Та я не сам, прошу отця духовного, є в мене діти; добрі діти. Гріх був би нарікати.

— Добрі, а за старого не дбають.

— Дбають, отче духовний, дбають. Ще й як дбають! Ще й як дбають! Нині жадне з хати не хотіло вийти. Обступали мене тай плачуть. Але я, кажу; Чого тут плакати? Йдіть кожде до свойого діла, мене не пильнуйте, бо ніхто мене не вкраде; а як маю вмірати, то й сам умру, без вас. Ти Гриньку, кажу до старошого сина, йди на Змийну. Рілля готова, давно час сіяти, ану-ж прийде похорон і знову відтягнеться, а тут уже й приморозки беруться. А ти, кажу дочці, йди до міста та накупи, чого треба, Знаєш, прийде що до чого, то в наших жидів у двоє дорожше. Невістку я післав на друге село, щоби дала знати своїм, а зять пішов до отця духовного та мав поступити до теслів. Так лежу я сам, коли чую, підсвинки вийшли. Треба загнати. Підвівся я та якось, славити Бога, загнав. А отець духовні най не гніваються на мене, бо я таки на правду хорий. Дуже хорий.

Він ще раз поклонився і впевняв про свою хоробу.

— Ну, якже, й вам не прикро самому? — питав пан-отець.

— І не лячно? — додав від себе, дяк.

— А чогож би лякатись? Нікого не вбив, нікому віку не вкоротив, не обікрав. Пережив своє тай треба забіратись. То так, як робітник. Зробить роботу тай, гайда! до дому. Та чи то мені не час? Уже другий місяць, правду сказати, хліб святий марную. Десь тая сила втікла, нічо не годин робити, а за дурно хліб дітий їсти якось не добре. В горло не йде. От славити Бога що конець. Чого мені боятись? Дітий випровадив на люди, вивінував, розуму навчив, чогож більше і треба? Нема мені нічого боятися.

— Можемо починати, — обізвався священик, зворушений словами старого.

— Починаймо в імя Боже, — відповів дідусь і перехрестився тричі.

* * *

Що лиш пан-отець вернув до дому й забірався снідати, як із дзвинниці озвався дзвін: бам, бам, бам!

Старий Скрегота помер.

Боган Лепкий.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ